

Казус 10

Дислексията е нарушение на ученето, което засяга способността на човек да чете, пише и срича. Това е неврологично състояние, което причинява затруднения с фонологичната обработка, която е способността да се различават и манипулират звуците в езика. Дислексията засяга хора от всички възрасти и не е свързана с интелекта или мотивацията.

Описание: Артурас, 9-годишно момче, не може да прочете думата, която току-що прочете за втори път. Първите признаци на трудности се забелязват, когато детето тръгва на детска градина: трудно запомня стихчета, песни и ритъм. Сега му е много по-трудно да разбира задачите, особено ако са с малък шрифт. Много му е трудно да отговаря писмено на отворени въпроси – дори и да знае верния отговор, не може да го формулира. Когато трябва да брой в колонии и да напише число отдолу, вече не му е ясно кое след кое следва, числата „бягат“. Трудно прави разлика между дясно и ляво, трудно определя посоката.

Момчето беше подложено на силен стрес заради коментарите на учители и дори роднини, че "не се старае достатъчно" и че "просто трябва да поседи повече с учебниците си". Трудностите се проявяват чрез неспособност да се действа съгласувано: трудно е да се разбие една дума на нейните звуци в ума и да се прочете правилно. Не може да помни думи и определения, които не разбира напълно. Той развива състояние на дезориентация, което пречи на дислексикът да се концентрира върху четене или писане.

Ключови думи: Неврология, дислексия, ориентация, пространство, възприятие, фонологична обработка, дезориентация.

Казус 10: Дислексия

Инструмент 1

Заглавие: Тест за откриване на дислексия

С помощта на този инструмент можете да откриете дислексия.

Има много различни методи, тестове и задачи, които могат да се използват за откриване на дисграфия със 100% точност. По-долу е даден тест, който може да се използва за идентифициране на определен тип дисграфия при дете.

Инструкции / Методология / Препоръки как да използвате инструмента

- Задачите във всеки блок трябва да се изпълняват в зададения ред и да не се пропускат;
- Ако детето не може да изпълни задача, то може да избере решението: след като изпълни всички задачи, да се върне към тези, които не са могли да се изпълнят първия път, и да ги опита отново.

В края на думата добавете липсващата буква:

a) slee_;

b) laug_;

c) knif_;

Напишете заглавие от три и шест части за темата:

a) two cars, three ____, six ____;

b) one dog, three ____, six ____;

c) five pencils, three ____, six ____;

Съставете фрази, като поставите думата в скоби в желанния падеж, род и число:

(a) girl (young) _____ hair;

b) to eat (sandwich) _____ lunch;

c) to play (game) _____ toy.

Запишете подходящите предлози:

(a) jump _ the pool;

b) run _ the park;

c) hide _ the tree.

Изписвайте прости думи като "cat," "dog," и "house" и помолете детето да ги прочете на глас.

Тълкуване на резултатите

Тези задачи могат да помогнат за идентифициране на трудности при четене и писане, както и трудности с правопис и граматика. Учителят или специалистът може да наблюдава как детето изпълнява тези задачи и да идентифицира всякакви модели на затруднения, които могат да предполагат дислексия.

Ключови думи

Генерализиране, дислексия, дисграфия, правопис

Връзки за повече информация:

1. Understood.org: Този уебсайт предоставя информация, ресурси и подкрепа за родители и преподаватели на деца с проблеми с ученето и вниманието, включително дисграфия и дислексия. Те имат раздел специално за преподаватели, който предлага съвети и стратегии за обучение на ученици с

тези разлики в обучението.

<https://www.understood.org/en/school-learning/for-educators>

2. The International Dyslexia Association: Тази организация е посветена на подпомагането на хора с дислексия и техните семейства. Техният уебсайт включва ресурси и информация специално за преподаватели, включително статии, вебинари и конференции. <https://dyslexiaida.org/educator-resource-hub/>

Инструмент 2

Заглавие: Упражнения за четене с разбиране.

С помощта на този инструмент можете да подозирате проблем с дислексия.

Инструкции / Методология / Препоръки как да използвате инструмента

От детето се иска да прочете кратък текст. Четенето може да бъде неблагоприятно повлияно при деца и възрастни с дислексия.

Например, текстът може да бъде:

„Голямото кафяво куче тичаше бързо през зеленото поле. Обичаше да гони малките бели зайци, които играеха там. Птиците летяха високо в синьото небе, а слънцето грееше ярко и топло. Собственикът на кучето, добър старец, седеше на пейката, наблюдавайки сцената с усмивка на лицето.”

Тълкуване на резултатите

Когато слуша детето да чете този текст, учителят трябва да обърне внимание на следните аспекти:

1. **Точност:** Дали детето чете думите правилно или замества, пропуска или добавя думи?
2. **Плавност:** Дали детето чете с естествено темпо и ритъм, или чете колебливо или с чести паузи?
3. **Разбиране:** Детето разбира ли какво чете и може ли да отговаря на въпроси относно текста?
4. **Фонематично осъзнаване:** Има ли затруднения детето да идентифицира отделни звуци или да ги смесва, за да образува думи?
5. **Декодиране:** Бори ли се детето с разпознаването и декодирането на думи, които не е виждало преди?
6. **Зрително разпознаване на думи:** Детето среща ли трудности при разпознаването на високочестотни думи?
7. **Обръщане и транспониране:** Детето бърка ли букви, думи или фрази, когато чете или пише?
8. **Насоченост:** Има ли затруднения детето да прави разлика между ляво и дясно или да обръща букви или цифри?

Важно е да имате предвид, че дислексията е сложно и разнообразно състояние и не всички деца ще проявяват едни и същи симптоми. Ако учител подозира, че детето може да има дислексия, най-добре е да се консултира със специалист или училищен психолог за официална оценка и подходящи интервенции.

Ключови думи

Контекст, разбиране, несистематичност

Връзки за повече информация:

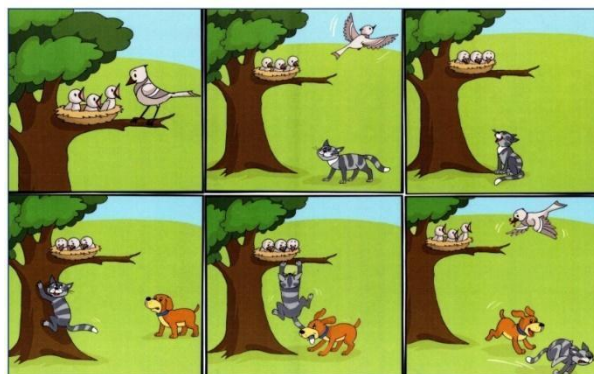
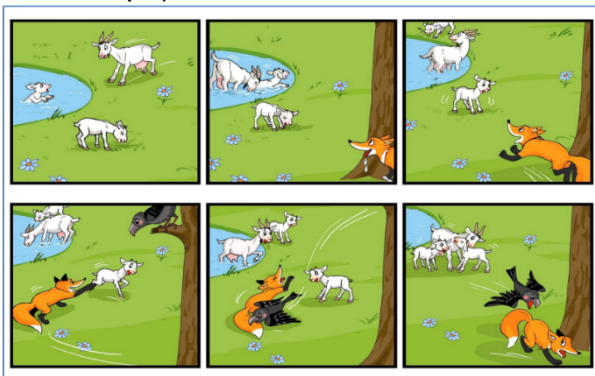
1. Асоциация на хората с обучителни увреждания в Америка: Тази организация предлага ресурси и информация за различни обучителни увреждания, включително дисграфия и дислексия. Техният уебсайт включва информация за преподаватели, включително информационни листове, уебинари и ресурси за стратегии за преподаване.
<https://ldaamerica.org/educators/>
2. Национален център за обучителни затруднения: Тази организация предлага информация и ресурси за родители, преподаватели и професионалисти относно обучителните затруднения. Техният уебсайт включва ресурси и информация специално за учители, включително стратегии в класната стая, уебинари и възможности за професионално развитие. <https://www.ncld.org/for-teachers/>

Инструмент 3

Заглавие: Проучване върху наративната двусмисленост

С помощта на този инструмент можете да откриете проблеми с дислексията.

Има голяма разлика между начина, по който детето изразява своите мисли устно и писмено (то може да обсъжда, но неговият писмен отговор е непълен и обикновено се повтаря).

Инструкции / Методология / Препоръки как да използвате инструмента

Визуални стимули - две поредици от разкадровни картини: "Историята на малките птички" и "Историята на козлетата".

Детето изпълнява две задачи: създаване на разказ въз основа на последователността от картинки и преразказ на прочетеното от изследователя. Детето преразказва историята въз основа на друга последователност от картинки.

По време на проучването се показват всички изображения (подредени на масата пред детето в един хоризонтален ред отляво надясно) и му се казва, че върху тях има нарисувана приказка. След това на детето се позволява да гледа тихо снимките

(без ограничение във времето). След като детето е разгледало картинките, учителят може да каже: Сега бих искал да ми разкажеш тази история. Тук започва приказката... (сочи първата снимка).

По време на следващата част от теста на детето се казва: А сега ще ти разкажа тази история. Слушайте тази история много внимателно и се опитайте да запомните всичко. И когато свърша, ще искам да ми разкажете и историята. След това прочетете „Историята за малките птички“ или „Историята за малките козлета“ и помолете детето да я преразкаже. Разкажете ми всичко за случилото се тук. По време на тази част от изследването не се показват снимки.

Тълкуване на резултатите

Когато учител или специалист по образователна помощ изпълнява задачата за визуални стимули с дете с дислексия, има няколко аспекта, които трябва да се вземат предвид при тълкуване на резултатите:

1. **Разбиране:** Важно е да проверите дали детето е разбрало правилно задачата и историята. Ако има някакво неразбиране или объркване, това може да повлияе на способността на детето да разкаже или преразкаже историята точно.
2. **Съгласуваност на разказа:** Учителят/специалистът трябва да търси цялостната съгласуваност на разказа. Децата с дислексия може да имат трудности при организирането на мислите си и последователното изразяване. Ако на историята липсва ясно начало, среда и край или ако има някакви несъответствия или нелогични скокове, това може да означава трудности с кохерентността на разказа.
3. **Речник:** Учителят трябва да обърне внимание на речника на детето и избора на думи. Децата с дислексия може да имат проблеми с четенето и писането, което може да повлияе на усвояването на речника им. Ако детето използва прости или неподходящи думи, за да опише събития или действия, това може да показва затруднения с речника.
4. **Структура на изреченията:** Децата с дислексия може да имат трудности при конструирането на граматически правилни изречения. Учителят трябва да провери за граматически грешки или непълни изречения.
5. **Памет:** Учителят или други специалисти трябва да оценят паметта на детето, като задават въпроси за историята. Децата с дислексия може да изпитват трудности при запомнянето на детайли или припомнянето на събития в правилната последователност.

Като се вземат предвид тези аспекти, е възможно да се направи по-точна оценка на дислексията на детето. Важно е да се отбележи, че тази задача не е окончателен диагностичен инструмент за дислексия, а по-скоро част от по-широк процес на оценка, който включва други тестове и оценки.

Ключови думи

Непълнен и повтарящ се текст.

Връзки за повече информация:

1. Creative Kids предлага набор от онлайн арт работилници за деца, включително работилници за визуални стимули. Можете да посетите уебсайта им на: <https://www.creativekidsart.org/>

2. Artful Parent предлага набор от ресурси и дейности за децата да изследват и да се занимават с изкуство, включително семинари за визуални стимули. Можете да посетите уебсайта им на: <https://www.artfulparent.com/>

Инструмент 4

Заглавие: Как да разпознаем признаците на дислексия?

С помощта на този инструмент можете да откриете проблем с дислексия.

Дислексията обикновено става очевидна около времето, когато детето започне да се учи да чете и пише.

Инструкции / Методология / Препоръки как да използвате инструмента

Обикновено дете с дислексия има комбинация от тези черти.

Твърдение	Да	Не
Детето избягва да чете;		
Преструва се, че чете (обикновено детето се преструва, че чете книга, която очевидно е твърде трудна за него);		
Не може да каже или говори за книгите, които чете;		
Трудно изразява мислите си в писмен вид (писмените отговори на въпроси обикновено са много кратки);		
Има голяма разлика в начина, по който детето изразява мислите си устно и писмено (то може да дискутира, но писменият му отговор е непълен и обикновено се повтаря);		
Детето е стресирано, когато трябва да изпълни задачи, свързани с четенето;		
Трудно разбира писмени задачи и инструкции;		
Избягва да ходи на училище (често се оплаква от главоболие, стомашни болки, за да остане вкъщи);		
Изпитва общи проблеми с концентрацията и поведението (напр. много често иска да отиде до тоалетна, винаги изглежда разтревожен в училище);		
Постоянно се тревожи, когато става въпрос за училище;		
Значително по-ниска успеваемост по математика при включване на задачи изискващи четене;		
Има трудности при четенето на нови думи на глас;		
Трудно произнася думи;		
Затруднява се при изучаването на нови езици.		
ОБЩО		

Тълкуване на резултатите

Ако разпознаете няколко от тези признаци и симптоми при детето си, насочете се навреме към специалисти и се заемете с последователна и целенасочена работа с детето.

Ключови думи

Възприятие, способности, специални потребности.

Връзки за повече информация:

1. "Похитителят на мълнии" от Рик Риърдън: Тази популярна поредица от книги е чудесен избор за деца с дислексия, тъй като включва герой с дислексия, който

открива, че е полубог. Самият автор има дислексия и е говорил открито за своя опит със състоянието.

2. "Дневникът на един дръндьо" от Джеф Кини: Тази хумористична и увлекателна поредица от книги включва илюстрации и формат, който е лесен за четене от деца с дислексия. Книгите също засягат теми за приятелство, семейство и вписване, с които много деца могат да се свържат.
3. "Пърси Джаксън и боговете на Олимп" от Рик Риърдън: Тази изпълнена с екшън поредица от книги проследява приключенията на полубог с дислексия и е чудесен избор за деца с дислексия, които обичат екшън и приключения.